

**5301.01 “Daxili fiskal siyasət və dövlət maliyyəsi” ixtisası üzrə fəlsəfə doktoru imtahanı
üçün nümunəvi mövzular**

1. Tələb və təklif ayrılması və onların yerdəyişməsinə təsir edən amillər.
2. Tələb və təklif qanunu. Tələb və təklifin tarazlığı. Bazar tarazlığının L.Valras və A.Marşall təhlili.
3. Vergilərin tələb və təklif ayrılmasına təsiri (Qrafik izah)
4. Tələbin qiymət elastikliyi (qrafik izahla) və onu müəyyən edən amillər. Bu göstəricinin tədqiqat üçün üstün və zəif cəhətləri
5. Təklifin qiymət elastikliyi və onu müəyyən edən amillər. Bu göstəricinin tədqiqat üçün üstün və zəif cəhətləri.
6. Azalan faydalılıq həddi, gəlir və əvəzetmə effektləri, istehlak tarazlığı.
7. Əmtəə bazarlarında tarazlıq. Vergilərin və büdcə xərclərinin bu tarazlığa təsiri. IS əyrisi.
8. Pula tələb nəzəriyyəsi və tələbin formaları. Pul təklifini müəyyən edən amillər. Dövrüdəki pulun həcmi nəzəriyyəsinin izahı. Pula tələb və təklif ayrılması. Pul bazarı (pulun həcmi, faiz dərəcələri), pul bazarında tarazlıq. Pul aqrəqatları. Pul tədavülü qanunu
9. Faiz dərəcəsi və onun davranışı. Faiz dərəcəsi və inflyasiyanın ev təsərrüfatlarının pula tələbinə (yığıcı və xərcləmə qərarına) təsiri.
10. Valyuta bazarı. Valyuta məzənnələri. Aıcılıq qabiliyyəti pariteti (AQP). Uzunmüddətli dövrdə valyuta məzənnəsinə təsir edən faktorlar. Valyuta bazarında tarazlıq. Real və nominal effektiv mübadilə məzənnəsi, onlara təsir göstərən amillər. Valyuta məzənnəsinin tənzimlənməsi üsulları. Valyuta nəzarətinin əsas istiqamətləri
11. Faiz pariteti şərti
12. Əsas fərziyyələri qeyd etməklə iqtisadiyyatın tələb (Keyns) modelinin izahı
13. İnflyasiya və işsizlik arasında əlaqələr
14. İnflyasiya və onun ölçülməsi indeksləri
15. Tədiyyə balansı və onun əsas komponentləri
16. Məcmu tələb və məcmu təklif modelindən istifadə etməklə qapalı və açıq iqtisadiyyatda monetar siyasətin izahı
17. İqtisadiyyatın tənzimlənməsində dövlət və bazar uğursuzluqları
18. İqtisadi inkişafı xarakterizə edən makroiqtisadi göstəricilər
19. Milli iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyətlilik göstəriciləri (xüsusilə maliyyə sektoru ilə bağlı) və onu şərtləndirən amillər
20. Dövlətin maliyyə sisteminin mahiyyəti və onun təşkili prinsipləri
21. İqtisadi tarazlıq: monetar və fiskal siyasətin əlaqəsi
22. Azərbaycanın dövlət büdcəsinin əsas parametrləri
23. Büdcə təsisatları: dotasiya, subsidiya və subvensiya
24. Dövlətin azad və proteksionist ticarət siyasətinin mahiyyəti, metod və alətləri (vergilər, gömrük rüsumları və kvotaları, büdcə xərcləri, faiz dərəcəsi, pul aqrəqatları)
25. Azərbaycan Respublikasının gömrük siyasəti
26. Dövlətin sosial müdafiə siyasəti və onun formaları
27. Kapital bazarında qiymətin əmələ gəlməsinin xüsusiyyətləri
28. Bank sistemi. Mərkəzi bank və kommersiya bankları
29. Faiz dərəcəsi və kreditləşmə
30. Azərbaycanın vergi sisteminin əsas xüsusiyyətləri
31. Vergitutmanın klassik və müasir prinsipləri və onların tətbiqi baxımdan izahı
32. Vergilərin təyin edilməsinin əsas şərtləri
33. Vergilərin əsas funksiyaları və onların mahiyyəti
34. Vergi yükü, onun hesablanması metodları, büdcə gəlirlərinə və iqtisadiyyata təsiri
35. Vergi yükü və onun hesablanması metodikası
36. Yerli vergilər və onların xarakteristikası

37. Burbaşa vergilər və onların xüsusiyyətləri
38. Dolaylı vergilər və onların xüsusiyyətləri
39. İqtisadiyyatın vergi tənzimlənməsinin əsas prinsipləri və onların izahı
40. Vergi yükünün optimallaşdırılması: Laffer əyrisi
41. Əmlak və şəxsi sığortanın təşkili prinsipləri
42. Dövlət maliyyəsinin mahiyyəti və maliyyə sistemində yeri
43. Dövlət büdcəsinin sosial-iqtisadi mahiyyəti və funksiyaları
44. Maliyyə sisteminin mahiyyəti, həlqələri, onların qarşılıqlı əlaqəsi
45. Maliyyənin idarə olunmasının mahiyyəti və elementləri
46. Maliyyənin mahiyyəti, funksiyaları və iqtisadi münasibətlər sistemində rolu.
47. Maliyyə mexanizminin mahiyyəti və dövlətin maliyyə siyasətinin həyata keçirilməsində onun rolu
48. Maliyyənin nəzarət funksiyası
49. Qiymətli kağızlar bazarında bankların investisiya siyasəti
50. Mərkəzi bankın tənzimləyici funksiyaları və alətləri
51. Bank kreditləri
52. Bankların vasitəçilik əməliyyatlarının mahiyyəti və təsnifatı
53. Bank riskləri və onun idarə olunması
54. Bank-maliyyə derivativləri və onların xarakteristikası
55. Sığorta bazarının institusional əsasları
56. Çoxqat və ikiqat sığortalama və onun aradan qaldırılması yolları
57. Təkrarsığorta institutu və onun mahiyyəti
58. İcbari sığorta növlərinin spesifik xüsusiyyətləri
59. Sığortaçının investisiya fəaliyyəti və onun resurs mənbələri
60. Büdcə gəlirlərinin tənzimlənməsi
61. Büdcədən kənar fondların təsnifatı
62. Banknot, kağız pul, ümumi pul kütləsi
63. Maliyyə derivativləri və maliyyə bazarının seqmentləri
64. Büdcənin cari və əsaslı xərcləri
65. İcmal büdcə. Dövlət büdcəsinin gəlirləri və xərcləri.
66. Dövlət büdcəsinin gəlirləri və xərclərinin optimallaşdırılması yolları.
67. Büdcə xərclərinin fiskal siyasətin formalaşmasında rolu və yeri
68. Büdcə kəsiri: yaranması səbəbləri, maliyyələşdirilməsi mənbələri və idarə olunması mexanizmləri.
69. Büdcə sistemi, onun mahiyyəti və təşkili prinsipləri
70. Dövlət borcu: yaranması səbəbləri, maliyyələşdirilməsi mənbələri və idarə olunması mexanizmləri Büdcə kəsiri və inflyasiya
71. Fiskal siyasətin vergi tənzimlənməsi mexanizmləri
72. Fiskal siyasətin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi: Keynes hipotezi. Vaqner qanunu (Wagner law)
73. Büdcə təhlili və büdcə proqnozlaşdırılmasının əsas xüsusiyyətləri
74. Dövlət büdcəsinin formalaşması prosesi və onun sosial-iqtisadi mahiyyəti
75. İnflyasiya təzyiqi olduğu mühitdə fiskal siyasətin qurulması
76. Fiskal siyasətin gəlir bərabərsizliyinin aradan qaldırılmasında və gəlirin yenidən bölüşdürülməsi prosesində rolu
77. Fiskal siyasətin makroiqtisadi stabilliyin təmin olunmasında rolu.
78. Büdcə tənzimlənməsi metodları. Mərkəzi və yerli büdcələrin gəlir və xərclərinin formalaşdırılması prinsipləri.
79. Büdcədən kənar dövlət fondlarının sosial-iqtisadi əhəmiyyəti.

Tövsiyə olunan mənbələr

1. Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli prioritetlər
2. “Büdcə sistemi haqqında” AR Qanunu, <https://e-qanun.az/framework/1126>
3. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi, Bakı-2023
4. Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsi, Bakı, 2023
5. Makroiqtisadiyyat (müəllif: R.Dornbuş, S.Fişer, R.Stars);
6. Makroiqtisadiyyat (müəllif: Olivier Blanşar);
7. Mikroiqtisadiyyatın əsasları (müəlliflər: Karl E.Keys, Rey C.Feyr və Şaron E.Oster).
8. Mişkin F.S. “Pul, bank və maliyyə bazarlarının iqtisadiyyatı”. TEAS press Nəşriyyat evi, 2021
9. Ə.Ə.Ələkbərov “Sosial-iqtisadi inkişafının maliyyə-büdcə parametrlərinin tənzimlənməsi”. Bakı-2007
10. Ə.Ə.Ələkbərov, F.Ş.Kaşiyeva “Pul və banklar” Dərs vəsaiti Bakı 2018
11. Kəlbəliyev Y.A. Fiskal siyasətin və milli iqtisadiyyatın tənzimlənməsi problemləri. Bakı, Elm, 2005, 468 s.
12. Kəlbəliyev Y.A. Vergi siyasətinin konseptual əsasları və praktiki aspektləri. Bakı. 2012, 488 s.
13. S.M.Məmmədov “Rəqəmsal maliyyə” Bakı-Gəncə, 2022
14. Novruzov N.A., İbrahimov Ə.İ., “Büdcə sistemi” dərslik, Bakı-2012
15. Финансы и кредит. Учебник. Коллектив авторов под ред.: Н.Г.Кузнецова, К.В.Кочмола, Е.Н.Алифановой. КНОРУС-Москва. 2016
16. Məmmədov Z.F. Pul, kredit və banklar. Dərslik. Bakı, 2010
17. Sadıqov E.M. Bank əməliyyatları. Bakı, 2010
18. R.Bəşirov “Bank işi” Dərslik. Bakı 2016
19. Белоглазова Г.Н. Деньги, кредит, банки. Москва, 2017.
20. Xudiyev N.N. “Sığorta işi: müasir kurs” dərslik, ADİU., Bakı – 2015
21. Дэвид Бланд. “Страхование: теория и практика”. Москва.ФИС – 2015
22. Məmmədov F., Musayev A., Sadıqov M., Rzayev Z., Kəlbəliyev Y. Vergilər və vergitutma. Bakı, 2010
23. Экономика налоговой политики. Пер. с англ. Под ред. Майкла П.Девере, Москва, 2001
24. İqtisadi dövrü mətbuat: “Вопросы экономики”, “Финансы”, “Финансы и кредит”, “Maliyyə və uçot”, “Statistika xəbərləri”, “Azərbaycanın Vergi jurnalı” və digər jurnallar
25. www.maliyye.gov.az
26. www.cbar.az
27. www.fimsa.az
28. www.stat.gov.az
29. www.economy.gov.az
30. www.ssp.gov.az
31. www.taxes.gov.az
32. <https://president.az>